

ЦИВІЛЬНЕ, ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

УДК 347.51

DOI: 10.33663/1563-3349-2025-97-59

С. О. КОРОЄД

СТЯГНЕННЯ АКТИВІВ ПІДСАНКЦІЙНИХ ОСІБ ЯК «КОНФІСКАЦІЙНА» САНКЦІЯ В РЕГУЛЮВАННІ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ

Дається характеристика санкціям відповідно до Закону України «Про санкції», підставам їх запровадження в законодавство та застосування на практиці. Розглядається новий вид санкцій – стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі. Визначається правова природа вказаної санкції як різновиду цивільно-правової конфіскації та її місце в правовому регулюванні відносин власності. Робиться висновок, що за своєю суттю вказана санкція в розумінні Конституції є конфіскацією (як підстава припинення права власності, яка застосовується за рішенням суду); водночас така санкція не є конфіскацією в розумінні Цивільного кодексу. Встановлено, що така публічно-правова, за своєю природою, “конфіскаційна” санкція – стягнення в дохід держави активів – згідно із Цивільним кодексом відіграє роль самостійної цивільно-правової підстави припинення права власності, а рішення адміністративного суду про її застосування зумовлює виникнення права власності держави на стягнуті активи.

Ключові слова: санкція, конфіскація, відносини власності, припинення права власності, стягнення, дохід держави, активи, підсанкційні особи.

Koroied Serhii. Seizure of assets of sanctioned persons as a “confiscatory” sanction in the regulation of property relations

The sanctions are characterized in accordance with the Law of Ukraine “On Sanctions,” including the legal grounds for their implementation and their application in practice. A new type of sanction is examined – seizure of assets belonging to a person or legal entity for the benefit of the state. The legal nature of this sanction is defined as a form of civil-law confiscation and its place within the legal regulation of property relations is determined. It is concluded that, in essence, this sanction constitutes confiscation under the Constitution (as a ground for termination of property rights which can be applied by a court judgment); at the same time, it is not considered seizure under the Civil Code. It is established that this public-law, by its nature, “confiscatory” sanction – seizure for the benefit of the state – under the Civil Code plays the role of an independent civil-law ground for the termination of property rights, and a judgment of an administrative court to apply it causes the state’s ownership right on the seized assets.

Key words: *sanction, confiscation, property relations, termination of property rights, seizure, state revenue, assets, sanctioned persons.*

Враховуючи потребу невідкладного та ефективного реагування на наявні й потенційні загрози національним інтересам і національній безпеці України, включаючи, зокрема, завдання майнових втрат та створення перешкод для сталого економічного розвитку тощо, Верховною Радою України 14 серпня 2014 року було прийнято Закон України “Про санкції” (далі – Закон), який через місяць після початку повномасштабної військової агресії РФ проти України було вирішено доповнити новим видом санкцій, застосованим лише в умовах воєнного стану і лише щодо осіб, на яких попередньо вже накладено санкцію у виді блокування активів, – “стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними” (зазначені зміни внесені згідно із Законом № 2257-IX від 12.05.2022). Як впливає з положень пояснювальної записки до цього законопроекту, такі законодавчі зміни є необхідними та спрямовані на запровадження дієвого невійськового інструмента позбавлення економічної бази для ведення агресивної війни проти України та компенсації наслідків від таких дій. Соціально-економічними наслідками прийняття вказаного законопроекту деклару-

валося, зокрема, сприяння формуванню ресурсів для мінімізації та усунення гуманітарних наслідків руйнування цивільної інфраструктури України, а також компенсації заподіяної шкоди жертвам злочинів, вчинюваних представниками держави-агресора на території України [1].

Мін'юст розглядає застосування санкції у виді стягнення активів як контрзахід, співмірну відповідь на поведінку підсанкційного суб'єкта, який в той чи інший спосіб підтримує агресію РФ проти України [2]. Окремі фахівці вважають, що саме українська практика стане прикладом кращих чи гірших підходів і підтвердженням чи спростуванням життєздатності такого виду санкцій, як конфіскація активів осіб, які сприяють військовій агресії. Пояснюється, що законодавець обумовлює необхідність застосування саме конфіскації гостротою становища та необхідністю досягнення зазначених цілей в умовах воєнного стану [3, с. 6, 10]. При цьому зауважується, що активи, пов'язані з порушенням санкцій, мають бути вилучені та спрямовані на потреби держави під час війни [4, с. 37].

Водночас суттєвим чинником захисту права власності непідсанкційних співвласників під час застосування Вищим антикорупційним судом санкцій стало надання особам, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, права оскаржити рішення суду, адже відповідна редакція статті 283-1 КАС України протягом першого року її дії (2022-2023) не передбачала можливості апеляційного (і відповідно касаційного) оскарження рішення Вищого антикорупційного суду особами, які не брали участі у справі (не були залучені судом), але суд вирішив питання про їхні права – стягнув у дохід держави активи (рухоме, нерухоме майно), які на праві власності належали таким особам; при цьому навіть Верховний Суд виходив із буквального тлумачення вказаної норми і не допускав можливості такого оскарження [5].

Раніше ми вже висловлювали думку про те, що Вищий антикорупційний суд в обов'язковому порядку має давати оцінку пропорційності втручання держави у право на мирне володіння майном з огляду на положення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, оскільки йдеться про позбавлення права власності. Адже, як впливає з тексту вищезазначеної пояснювальної записки [1], а також інтерв'ю Міні-

стра юстиції Д.Л. Малюськи [6], зазначений вид санкції фактично є конфіскацією (така санкція не має тимчасового характеру; йдеться про безповоротне відібрання майна в дохід держави).

Як вже було зазначено вище, після початку повномасштабної військової агресії РФ проти України, Закон у статті 4 було доповнено новою санкцією, застосованою лише в умовах воєнного стану і лише щодо осіб, на яких попередньо вже накладено санкцію у виді блокування активів, яка спрямована на припинення права власності, – стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними (п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону). Оскільки, на відміну від “визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави”, в Цивільний кодекс України не було внесено відповідних змін, пов’язаних із правовим регулюванням застосування та наслідків санкції, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, то науковий і практичний інтерес представляє визначення правової природи вказаної санкції як різновиду цивільно-правової конфіскації та її місця в правовому регулюванні відносин власності, що й ставить за мету дана стаття.

Цивільний кодекс України, як основний регулятор відносин власності, поняття санкції, що пов’язане із позбавленням (примусовим припиненням) права власності, застосовує лише щодо конфіскації (ст. 354 ЦК України). Інших схожих конструкцій припинення права власності Цивільний кодекс України не містить. У науковій літературі таку санкцію відносять до конфіскаційних; водночас констатується відсутність такого закону, який би встановлював цивільно-правову конфіскацію, за винятком ст. 228 ЦК, у якій, хоч і не вживається термін “конфіскація”, усе ж стягнення за недійсним правочином усього отриманого сторонами в дохід бюджету має ознаки цивільно-правової конфіскації [7, с. 18, 21]. Водночас вищевказаний Закон санкцію, передбачену п. 1-1 ч. 1 ст. 4, прямо не називає конфіскацією.

За змістом положень статті 354 ЦК України конфіскація (позбавлення права власності на майно за рішенням суду) застосовується саме за вчинення правопорушення у випадках, встановлених законом. Із цього випливає, що ключовою підставою застосування

конфіскації є вчинення особою дій, які згідно із законом визнаються правопорушенням; факт вчинення такого правопорушення і вина особи підлягають встановленню в передбаченому законом порядку відповідним юрисдикційним органом. Водночас підставами застосування санкції, передбаченої п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, є дії, щодо яких відповідним юрисдикційним органом не ухвалюється рішення щодо відповідного правопорушення (встановлення факту його вчинення і вини особи), а адміністративний суд, який розглядає справу про застосування вказаної санкції, не виконує функцію юрисдикційного органу притягнення особи до відповідальності за вчинення правопорушення і не здійснює контроль за законністю притягнення до відповідальності іншим юрисдикційним органом. Сам Закон називає санкції “спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи”. Більше того, Верховний Суд неодноразово наголошував, що передбачені вказаним Законом санкції не є видом покарання чи відповідальності [8]. З цього випливає, що всі санкції за Законом України “Про санкції”, включаючи санкцію, передбачену п. 1-1 ч. 1 ст. 4 цього Закону, застосовуються поза механізмом реалізації юридичної відповідальності. Хоча в юридичній літературі можна зустріти думку про те, що спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) є формою реалізації відповідальності; застосовуються за вчинення правопорушення (у формі дій) уповноваженими органами державної влади і забезпечені державним примусом. Наголошується, що блокування і стягнення активів є санкціями як формами цивільної конфіскації, оскільки застосовуються у визначеному законом порядку спеціально уповноваженим державним органом [9, с. 34].

В одному із рішень Верховного Суду зазначено, що у світовій практиці сформувалося два різновиди конфіскації: 1) проти особи (особиста конфіскація, *in personam*) – застосовується в кримінальному судочинстві (або в тому, яке кваліфікується як кримінальне); 2) проти речі (речова конфіскація, *in rem*) – застосовується в цивільному судочинстві [10]. З цього можна зробити висновок, що, в розумінні Верховного Суду, застосовані згідно із Законом санкції є “персональними” (що прямо впливає з положень зазначеного Закону); крім того, у ч. 1 ст. 5-1 Закону прямо зазначено, що санкція, яка передбачена п. 1-1 ч. 1 ст. 4, може бути застосована лише щодо фізичних та юридичних осіб (а не щодо конкретного майна

відокремлено від особи власника). Тобто є конфіскацією, спрямованою проти особи, пов'язаної з її майном.

З огляду на застосований Верховним Судом підхід впливає, що конфіскація може застосовуватись або в кримінальному судочинстві, або в тому, яке кваліфікується як кримінальне (таким судочинством в Україні є лише провадження у справах про адміністративні правопорушення (про це, зокрема, зазначив Європейський суд з прав людини в рішенні від 6 вересня 2005 року в справі “Турепка проти України”, заява № 61406/00).

Отже, як за формальними, так й змістовними ознаками санкцію, передбачену п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, безпосередньо не можна віднести до цивільно-правової конфіскації в розумінні статті 354 ЦК України. Хоча в юридичній літературі висловлюється думка про те, що вказаній санкції притаманні основні риси некримінальної конфіскації, адже, незважаючи на те, що цей інструмент застосовується в порядку адміністративного судочинства, за всіма ознаками він сутнісно тяжіє до некримінальної (“цивільної” в широкому значенні) конфіскації [4, с. 33].

Водночас незрозумілим залишається підхід законодавця, адже до підстав припинення права власності (які визначено у ст. 346 ЦК України), серед яких є конфіскація (пункт 12), законодавець окремо включив як самостійну підставу припинення права власності – “визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави” (п. 12 ч. 1 ст. 346 ЦК України), проте чомусь не доповнив вказану статтю такою підставою, як “стягнення в дохід держави активів, що належать фізичній або юридичній особі, а також активів, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тождні за змістом здійсненню права розпорядження ними” (п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону). Водночас у ч. 2 ст. 346 ЦК України залишається норма про те, що право власності може бути припинене в інших випадках, встановлених законом. А відтак запроваджену вказаним Законом санкцію, передбачену п. 1-1 ч. 1 ст. 4, все ж таки можна розглядати в якості самостійної цивільно-правової підстави припинення права власності особи та як різновид конфіскації.

До речі, окремі науковці також наголошують, що під час розгляду справ про застосування санкції у виді стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб також виникають суспільні

відносини, які регулюються нормами цивільного права, оскільки вони нерозривно пов'язані з припиненням права власності та відбуваються поза волею власника. Право власності є складовою відносин власності, що унормовані у положеннях Цивільного кодексу України та не мають характерних ознак влади і підпорядкування, що опосередковує приватно-правовий інтерес [11, с. 166].

Водночас варто наголосити, що на відміну від Цивільного кодексу України Конституція України не прив'язує “конфіскацію” до вчинення правопорушення та визначає, що конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом (ч. 6 ст. 41 Конституції). Саме на цю статтю Конституції було зроблено посилання у пояснювальній записці до законопроекту, яким зазначений Закон було доповнено вказаною санкцією (п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону); проте термін “конфіскація” ані в тексті законопроекту, ані в пояснювальній записці до нього не застосовується [12]. Хоча, наприклад, Стратегія повернення активів на 2023-2025 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2023 р. № 670-р, прямо оперує зазначеним терміном, говорячи про судові “рішення про конфіскацію”, зокрема конфіскацію активів без винесення вироку в рамках кримінального провадження [13].

З наведеного законодавчого регулювання випливає, що санкція, яка передбачена п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону, за своєю суттю в розумінні статті 41 Конституції України є конфіскацією (як підстава припинення права власності, яка застосовується за рішенням суду); водночас така санкція не є конфіскацією в розумінні статті 354 ЦК України. В правовому регулюванні відносин власності така, так би мовити, публічно-правова конфіскаційна санкція – стягнення в дохід держави активів – згідно із ч. 2 ст. 346 ЦК України відіграє роль підстави припинення права власності, а рішення адміністративного суду про застосування вказаної санкції згідно із ч. 5 ст. 11 ЦК України є підставою виникнення права власності держави на стягнуті активи. А отже, вказану санкцію можна розглядати як різновид конфіскації та самостійну цивільно-правову підставу припинення у зв'язку із її застосуванням права власності.

1. Проект Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо підвищення ефективності санкцій, пов’язаних з активами окремих осіб” від 23 березня 2022 року № 7194. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39275>. 2. Санкції проти осіб, що підтримують політику кремля: результати реалізації санкцій у виді стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб за 2024 рік. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/sanktsii-proti-osib-shcho-pidtrymuyut-polityku-kremliya-rezultaty-realizatsii-sanktsii-u-vydi-stiahnennia-v-dokhid-derzhavy-aktyviv-pidsanktsiinykh-osib-za-2024-rik>. 3. Хутор Т., Климосюк А., Рябченко Т. Санкційна конфіскація приватних активів в Україні: рекомендації щодо застосування з урахуванням практики ЄСПЛ. Аналітичний центр “Інститут законодавчих ідей”. 2022. 43 с. URL: https://izi.institute/analysts/analytics_6/. 4. Хутор Т., Климосюк А., Рубашенко М. Цивільна конфіскація та конфіскація активів за порушення санкцій. Необхідні кроки України. Аналітичний центр “Інститут законодавчих ідей”. 46 с. URL: <https://izi.institute/analysts/15/>. 5. Короед С. О. Апеляційне оскарження рішення Вищого антикорупційного суду в адміністративній справі про застосування санкцій особами, які не брали в ній участі. *Держава і право*. 2023. Вип. 93. С. 24-35. 6. Вищий антикорусуд ухвалив перше рішення по КАСУ про стягнення активів олігарха Євтушенкова: що далі. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/248421-vyshshiy-antikorsud-prinyal-pervoe-reshenie-po-kasu-o-vzyskanii-aktivov-oligarkha-evtushenkova-chto-dalshe-71c5f0>. 7. Дзера І. Система цивільно-правових санкцій у загальній частині Цивільного кодексу України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2020. № 1 (112). С. 17-23. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2195/2020/1.112-3>. 8. Рішення Верховного Суду від 13 листопада 2024 року, судова справа № 990/36/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123151637>. 9. Кологойда О. Блокування і стягнення активів підсанкційних осіб. *Право України*. 2024. № 9. С. 28-49. URL: <https://doi.org/10.33498/louu-2024-09-028>. 10. Постанова Верховного Суду від 04 жовтня 2023 року, судова справа № 991/2396/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114020811>. 11. Коцюбко І.В. Стягнення в дохід держави активів підсанкційних осіб: правова природа спору про право. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер. Право. 2024. Вип. 86, ч. 5. С. 163-169. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3>. 12. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо підвищення ефективності санкцій, пов’язаних з активами окремих осіб» від 23.03.2022 № 7194. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1247802>. 13. Стратегія повернення активів на 2023-2025 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2023 р. № 670-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/670-2023-%D1%80#Text.322.2024.86.5.24>.

References

1. Proekt Zakonu Ukrainy “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo pidvyshchennia efektyvnosti sanktsii, pov’iazanykh z aktyvamy okremykh osib” vid 23 bereznia 2022 roku № 7194. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39275>.
2. Sanktsii proty osib, shcho pidtrymuiut polityku kremlia: rezultaty realizatsii sanktsii u vydi stiahnennia v dokhid derzhavy aktyviv pidsanktsiinykh osib za 2024 rik. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/sanktsii-proty-osib-shcho-pidtrymuiut-polityku-kremlia-rezultaty-realizatsii-sanktsii-u-vydi-stiahnennia-v-dokhid-derzhavy-aktyviv-pidsanktsiinykh-osib-za-2024-rik>.
3. Khutor T., Klymosiuk A., Riabchenko T. Sanktsiina konfiskatsiia pryvatnykh aktyviv v Ukraini: rekomendatsii shchodo zastosuvannia z urakhuvanniam praktyky YeSPL. Analitychnyi tsentr “Instytut zakonodavchykh idei”. 2022. 43 s. URL: https://izi.institute/analysts/analytics_6/.
4. Khutor T., Klymosiuk A., Rubashchenko M. Tsyvilna konfiskatsiia ta konfiskatsiia aktyviv za porushennia sanktsii. Neobkhidni kroky Ukrainy. Analitychnyi tsentr “Instytut zakonodavchykh idei”. 46 s. URL: <https://izi.institute/analysts/15/>.
5. Koroied S.O. Apeliatsiine oskarchzhennia rishennia Vysshchoho antykoruptsiinoho sudu v administrativnii spravi pro zastosuvannia sanktsii osobamy, yaki ne braly v nii uchasti. *Derzhava i pravo*. 2023. Vyp. 93. S. 24-35.
6. Vyshchyi antykorsud ukhvalyv pershe rishennia po KASU pro stiahnennia aktyviv oliharkha Yevtushenkova: shcho dali. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/248421-vyshshiy-antikorsud-prynal-pervoe-reshenie-po-kasu-ovzyskani-aktivov-oligarkha-evtushenkova-chto-dalshe-71c5f0>.
7. Dzera I. Systema tsyvilno-pravovykh sanktsii u zahalnii chastyni Tsyvilnogo kodeksu Ukrainy. *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Yurydychni nauky. 2020. № 1 (112). S. 17-23. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2195/2020/1.112-3>.
8. Rishennia Verkhovnogo Sudu vid 13 lystopada 2024 roku, sudova sprava № 990/36/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123151637>.
9. Kolohoida O. Blokuvannia i stiahnennia aktyviv pidsanktsiinykh osib. *Pravo Ukrainy*. 2024. № 9. S. 28-49. URL: <https://doi.org/10.33498/louu-2024-09-028>.
10. Postanova Verkhovnogo Sudu vid 04 zhovtnia 2023 roku, sudova sprava № 991/2396/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114020811>.
11. Kotsiubko I.V. Stiahnennia v dokhid derzhavy aktyviv pidsanktsiinykh osib: pravova pryroda sporu pro pravo. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu*. 2024. Ser. Pravo. Vyp. 86, chastyna 5. S. 163-169. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3>.
12. Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo pidvyshchennia efektyvnosti sanktsii, pov’iazanykh z aktyvamy okremykh osib» vid 23.03.2022 № 7194. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1247802>.
13. Stratehiia povernennia aktyviv na 2023-2025 roky, skhvalena rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 serpnia 2023 r. № 670-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/670-2023-%D1%80#Text.322.2024.86.5.24>.

Koroied Serhii. Seizure of assets of sanctioned persons as a “confiscatory” sanction in the regulation of property relations

The article addresses the issue of the seizure of assets belonging to sanctioned individuals for the benefit of the state as a confiscatory sanction in the regulation of property relations. It provides a characterization of sanctions in accordance with the Law of Ukraine “On Sanctions” (hereinafter – the Law), the grounds for their introduction into legislation, and their practical application. A description is given of a new type of sanction, namely, “the seizure of assets for the benefit of the state that belong to a person or legal entity, as well as assets over which such a person may directly or indirectly (through other person or legal entity) perform actions equivalent to exercising the right of disposal” (paragraph 1-1 of part 1 of Article 4 of the Law). This type of sanction is applied exclusively under martial law and only to individuals already subjected to asset-blocking sanctions. Since both the Ministry of Justice and individual scholars refer to this type of sanction as “confiscation” (because it is not temporary in nature, but involves the irreversible transfer of property to the state), it becomes subject of scientific and practical interest to determine the legal nature of this sanction as a type of civil-law confiscation and its place in the legal regulation of property relations, which is the purpose of this article. Based on a scientific and practical analysis of legislative provisions, judicial practice, and the views of certain scholars, it was established that the mentioned sanction is a type of confiscation – confiscation aimed at a person in connection with their property. It is concluded that the sanction enshrined in paragraph 1-1 of part 1 of Article 4 of the Law, in its essence and under Article 41 of the Constitution of Ukraine, constitutes confiscation (as a ground for termination of property rights which can be applied by a court judgment); at the same time, this sanction is not considered confiscation within the meaning of Article 354 of the Civil Code of Ukraine. In the legal regulation of property relations, such a public-law confiscatory sanction—seizure of assets into the state’s revenue—under part 2 of Article 346 of the Civil Code of Ukraine serves as a ground for the termination of property rights, and the judgment of an administrative court on the application of this sanction, pursuant to part 5 of Article 11 of the Code, constitutes grounds for the state to acquire ownership of the seized assets. Therefore, this sanction can be regarded as a type of confiscation and an independent civil-law ground for the termination of ownership rights resulting from its application.

Key words: sanction, confiscation, property relations, termination of property rights, seizure, state revenue, assets, sanctioned persons.